

ע"פ 2939/19 - חי יוסף חלפון נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 2939/19

לפני: כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופטת י' וילנר
כבוד השופט ע' גרוסקופף

המערער: חי יוסף חלפון

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על הכרעת הדין וגזר הדין של בית המשפט המחוזי מרכז בלוד מימים 13.2.2019 ו-18.3.2019 בת"פ 47668-10-17 שניתנו על ידי כב' השופטת מיכל ברקו נבו

תאריך הישיבה: כ"ד בטבת התש"ף (21.1.2020)

בשם המערער: עו"ד שירן ברגמן

בשם המשיבה: עו"ד סיגל בלום

פסק-דין

השופט ע' גרוסקופף:

בשלב זה מונח לפנינו ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי מרכז בלוד (כב' השופטת מיכל ברק נבו)

בת"פ 17-10-47668 מיום 18.3.2019, במסגרתו הושתו על המערער 58 חודשי מאסר בגין הצתת דירה בה גרה אחותו (להלן: "המתלוננת"), כאשר יחד עם הפעלת מאסרים מותנים הועמד עונשו על 64 חודשי מאסר.

1. על פי הכרעת הדין בתיק, ביום 16.10.2017 לקראת חצות נכנס המערער לדירה בה חיה המתלוננת, ובה שהתה בגפה באותה עת, והחל להתפרע: הוא גידף את המתלוננת באופן חריף, שפך עליה מים והכה אותה בבקבוק, שפך נוזלים על רכושה, ואיים עליה באומרו "אני אשרוף אותך, אני אעלה אותך באש". המתלוננת, נכה הנעזרת בכיסא גלגלים או בקביים לצורך התניידות, הצליחה לצאת מהדירה בזחילה. היא נעלה את הדלת ואמרה למערער כי היא מתקשרת למשטרה. המערער חזר ואיים, כאשר הוא צועק מתוך הדירה כלפי המתלוננת המצויה מחוץ לה, "אני אשרוף לך את הבית". בהמשך האירוע המערער שפך בדירה חומר דליק והצית אותה. לאחר מכן יצא מהדירה דרך המרפסת. אש התפשטה בכל רחבי הדירה. תכולתה נשרפה כליל, לרבות תרופותיה של המתלוננת ואמצעי עזר לנכותה. חלק מתקרת הסלון קרסה. האש התפשטה אף מחוץ לדירה, המצויה בבניין רב דירות, וגרמה לנזקים שונים בדירה הממוקמת קומה מעל לדירת המתלוננת. דירת המתלוננת הייתה דירת עמידר שבבעלות המדינה, ועקב השריפה נותרה המתלוננת חסרת כל; במשך כמה ימים נאלצה לדור ברחוב, ולאחר מכן השתכנה בהוסטל. משטרה שהוזעקה למקום עצרה את המערער. בתחנת המשטרה המערער הטיח גידופים בשוטר ששמר עליו, תוך התייחסות למוצאו.

2. בעקבות האירוע המתואר הורשע המערער בעבירות של הצתה, לפי סעיף 448(א) רישא לחוק העונשין, התשל"ז 1977 (להלן: "החוק"); תקיפה סתם, לפי סעיף 379 לחוק; איומים, לפי סעיף 192 לחוק; והיזק בזדון, לפי סעיף 452 לחוק. בית המשפט קמא קבע כי הגידופים שהפנה המערער לשוטר בתחנת המשטרה מהווים אירוע נפרד, ובגינו הורשע בעבירה של העלבת עובד ציבור, לפי סעיף 288 לחוק. יוער כי המערער זוכה מחלק מהעבירות שיוחסו לו בכתב האישום, בין היתר זוכה משתי עבירות של פציעה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 334 יחד עם סעיף 335(א)(1) לחוק, הן ביחס לאירוע ההצתה שתואר לעיל והן ביחס לאירוע שקדם לו במספר ימים.

3. לצורך קביעת מתחם ענישה ההולם את מעשי המערער עמד בית המשפט קמא על הערכים המוגנים שנפגעו ממעשיו, פוטנציאל הנזק שטמון בהם ונסיבות ביצוע המעשים. בתוך כך ציין כי הנזקים שנגרמו מהשריפה נאמדו בכ-200,000 ש"ח, וכן כי לא ניתן לקבוע כי הצתת הדירה הייתה פרי תכנון מקדים. נקבע כי מתחם הענישה יעמוד בין 3 לבין 6 שנות מאסר בפועל. מתחם הענישה בגין העלבת עובד ציבור נקבע בין מאסר מותנה לבין מאסר בן חודשים ספורים, שאפשר שירוצו על דרך עבודות שירות. לצורך קביעת העונש בתוך מתחם הענישה התייחס בית המשפט, לקולה, לילדותו הקשה של המערער, התמכרותו לסמים, דלקת כבד בה לקה, מצבו הנפשי והכלכלי שאינו שפיר, ותקופת המעצר שריצה. לחומרה צוינו הרשעות קודמות של המערער בעבירות רכוש ואלימות, בגין ריצה מספר תקופות מאסר המצטברות לכ-30 שנים, העדר רצון לקבל טיפול ושיקום מהתמכרותו לסמים, וביצוע עבירת ההצתה כשמעליו מרחפים שני מאסרים מותנים, האחד בגין ביצוע עבירת איומים והשני בגין ביצוע עבירת היזק בזדון. בנוסף, המערער כפר במיוחס לו ונמנע מלקיחת אחריות על מעשיו. הוא לא הביע חרטה ואף לעג למתלוננת במהלך המשפט. נוכח דברים אלו, מצא בית המשפט כי קיים סיכון ממשי להישנות עבירות מצד המערער וכי גדול הצורך בהרתעתו האישית, לצד הרתעת הרבים. מכאן, קבע שאין מנוס משיקום המערער במחצית העליונה של מתחם הענישה. עם זאת, קבע בית המשפט כי יש טעם לחפיפה מסוימת של עונשי המאסר המותנים שיש להפעיל, על מנת לספק למערער תמריץ "לקחת עצמו בדיים" ולהתחיל טיפולי גמילה, למען יהא זה מאסרו האחרון.

העונש שנגזר על המערער בגין כלל העבירות הוא לפיכך כדלקמן: 58 חודשי מאסר בפועל; הפעלת שני מאסרים מותנים בגין עבירות קודמות, בני 5 חודשים ו-4 חודשים, אשר יוטלו בחופף ובמצטבר זה לזה (לעונש המאסר

נוספו לפיכך 6 חודשים, כך שסך הכול יישא המערער בעונש מאסר בן 64 חודשים); שני מאסרים מותנים בני 8 ו-4 חודשים; ופיצוי למתלוננת בסך 3,000 ש"ח.

4. ערעור על הכרעת הדין, וכן על גזר הדין, הוגש לבית משפט זה. ביום 21.1.2020 התקיים דיון בערעור, במהלכו קיבל המערער את המלצת בית המשפט וחזר בו מהערעור על הכרעת הדין (ראו החלטתנו מיום זה). על שום כך, דיונובשלב הנוכחי יעסוק בטענות המערער ביחס לגזר הדין בלבד. ביחסאליו טען המערער, ראשית, כי מתחם הענישה שקבע בית המשפט קמא מחמיר מדי. זאת, בשים לב לכך שהמערער לא פעל מתוך תכנון מוקדם וכי לא נגרמו פגיעות בנפש. לשיטתו, היה על מתחם הענישה לנוע בין שנתיים וחצי ל-5 שנות מאסר. שנית, מיקומו בתוך מתחם הענישה מחמיר מדי. זאת, בשים לב לכך שזוכה מחלק מהעבירות שיוחסו לו בכתב האישום, ולאור נסיבותיו, כפי שפורטו לעיל בגזר הדין. לשיטתו, היה מקום לקבוע את עונשו בחלק התחתון של מתחם הענישה. המשיבה, מנגד, סמכה ידה על פסיקת בית המשפט קמא.

דיון והכרעה

5. לאחר עיון בטענות הצדדים, ולאחר שאלו נשמעו בעל פה במסגרת הדיון שנערך לפנינו, הגענו לכלל מסקנה כי יש לדחות גם את הערעור על גזר הדין. כלל ידוע ומושרש הוא כי ערכאת הערעור תתערב בענישה שקבעה הערכאה הדיונית אך במקרים חריגים בהם ניכרת סטייה ממדיניות הענישה הנוהגת, או בנסיבות מיוחדות המצדיקות זאת (ע"פ 1414/15 מדינת ישראל נ' אבושפדר, פסקה 10 והאסמכתאות שם (15.4.2015) (להלן: "ענייןאבוש פרד")). המקרה דנן אינו מצוי בגדר מקרים אלו.

6. בהצתה טמון נזק הרסני. אש המתפשטת באופן בלתי מבוקר זורה הרס, ומסכנת את האדם ואת החי, את הגוף ואת הרכוש. לא בכדי עמד בית משפט זה על חומרת עבירת ההצתה, ודומה כי אין צורך להכביר בכך מילים (ראו ענייןאבושפדר, פסקה 9). עם זאת, טווח הענישה בגין הצתה אינו אחיד, ובקביעתו יש ליתן את הדעת, בין היתר, לתוצאות ההצתה, לפוטנציאל הסיכון הגלום בה, לתכנון מוקדם ולעברו של המצית (שם; ע"פ 5065/16 פלוני' מדינת ישראל, פסקה 10 (22.12.2016)).

7. בחינת המקרה דנן בראי שיקולים אלה מחייבת לנקוט יד קשה כלפי המערער. נזקי ההצתה רבים. דירת המתלוננת, על כל האמצעים הדרושים לה לצורך קיומה, נאכלה כליל על ידי האש. דירתם של שכניה ניזוקה אף היא. נזקים אלו הם אך קצה קצהו של פוטנציאל הנזק - הצתה בבניין רב קומות, בשעה בה אנשים רבים ישנים בביתם, הייתה עשויה לגרום לפגיעות בגוף ואף לגבות מחירים בנפש. המתלוננת נמלטה מהדירה בזחילה, אך לאור נכותה, ברי כי לא היה ביציאתה מהדירה בעת ההצתה כדי להוציאה מכלל סכנה. כן יוזכר כי הצתה אינה העבירה היחידה שעבר המערער באותו אירוע, ומשקל יש ליתן לעבירות שנלוו לה; טרם העלה המערער את דירת אחותו באש הוא הפך את המקום שאמור להסב לה ביטחון לזירה של אימה, עת נכנס לדירתה בשעת לילה מאוחרת, ותקף אותה בקללות, באיומים, והכה אותה בבקבוק. הדברים אפוא חמורים, אף אם ההצתה עצמה לא תוכננה מראש.

8. בנסיבות המערער אין כדי להקל. עברו הפלילי מכביד ביותר. פרק זמן מצטבר של כ-30 שנים, מכלל 55 שנותיו, ריצה המערער מאחורי סורג ובריה. שנים אלו לא הביאו עמן שינוי משמעותי בדרכיו. המערער חוזר ומבצע עבירות אלימות ואיומים, אף כאשר מעל ראשו מרחפים מאסרים מותנים, והוא אינו מצוי בהליכי שיקום. דברים אלו יש

לזקוף לחובת המערער, כאשר את הנסיבות שניתן לזקוף לזכותו שקל בית המשפט קמא, ונתן להם ביטוי (ראו, למשל, את גובה הפיצוי הכספי בו חויב, 3,000 ש"ח, בהשוואה לנזקי ההצתה שהוערכו בכ-200,000 ש"ח, וכן את החפיפה שנקבעה בין חלק מעונשי המאסר המותנים שהופעלו לבין עונש המאסר בפועל בגין ההצתה). העונש שנקבע למערער מצוי אמנם ברף הענישה המחמיר, אך לאור כל האמור לא מצאנו כי הוא חורג מהמדיניות הנוהגת, או כי יש הצדקה אחרת להתערב בו (השוו, בשינויים המתחייבים: ע"פ 3450/17 דמתינ' מדינת ישראל (10.1.2018), במסגרתו הושטו 48 חודשי מאסר בגין הצתה של רכב והצתה של דלת בבניין, ללא נפגעים; ע"פ 60/12 עמרנ' מדינת ישראל (7.11.2012), בו הושטו 48 חודשי מאסר בגין הצתת בית עסק, ללא נפגעים).

9. לבסוף, המערער כאמור חזר בו במהלך הדיון מערעורו על הכרעת הדין, ובכך, וכן בצער שהביע על שגרם לאחותו, ניתן לראות ראשית נטילת אחריות. ואולם על כך יש לומר - מעט מידי ומאוחר מידי. אנו תקווה כי המערער ידע להסיק מסקנות מתאימות, ולשפר דרכיו במהלך תקופת המאסר. אם כך ינהג, יוטב גורלו. ולא - יוסיף לצאת ולבוא בשערי בית האסורים.

10. על יסוד כל האמור, הערעור על גזר הדין נדחה בזאת.

ניתן היום, ז' בשבט התש"ף (2.2.2020).

שופט

שופטת

שופט
